

Тамара С. Минић*

Универзитет у Крагујевцу

Филолошко-уметнички факултет**

Центар за научноистраживачки рад

<https://orcid.org/0009-0005-8461-349X>

ЛИЧНА ИМЕНА У ПОМЕНИКУ МАНАСТИРА ГРАБОВАЦ (XVII ВЕК)¹

У овом раду се бавимо анализом порекла и структуре световних личних имена забележених у Поменику манастира Грабовац из XVII века. Најзначајније одлике система личних имена овог поменика се у најважнијим цртама уклапају у слику световних личних имена унутар других, раније испитаних поменика (Водичнички поменик, Дечански поменик, Поменик манастира Св. Тројице код Пљеваља, Поменик манастира Крке). Забележена антропонимијска грађа представља и сведочанство о неким особинама српског језика у XVII (и XVIII) веку на територији данашње Мађарске, пре свега о судбини гласа /x/ и супституцији сугласника /ф/ сугласницима /в/ и /п/. У поменику можемо наћи и изоловане потврде ретких или до сада незабележених имена.

Кључне речи: ономастика, антропонимија, стари српски поменици, манастир Грабовац, Мађарска, XVII век

1. Уводна разматрања

Иако се почеци описивања старих српских поменика јављају доста рано², њихова антропономастичка истраживања добила су на замаху тек последњих година, када су детаљно анализирани рукописи из различитих крајева: са Косова и Метохије, из Црне Горе, Војводине и дела Северне Македоније (преглед истраживања дат је у: POLOMAC, MILOŠEVIĆ 2022: 6). У овом раду покушаћемо да са етимолошког, семантичког и структурног аспекта сагледамо систем личних имена забележених у Поменику манастира Грабовац, који се налази близу Сексарда, на југу Мађарске (в. PUZOVIĆ 2021: 29).

Миграције Срба ка данашњој територији Мађарске започете су у XV веку, да би касније, услед турских освајања, све више Срба емигрирало у Угарску и Хабзбуршку монархију, где су живели у мултиетничком окружењу (в. ILIĆ 2009: 344). На овом простору они отварају своје културне установе, граде и цркве и мана-

¹ tamara.minic@filum.kg.ac.rs

^{**} Истраживање спроведено у раду финансирано је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (Уговор о реализацији и финансирању научноистраживачког рада НИО у 2024. години број 451-03-66/2024-03/ 200198). Истраживање спроведено у раду реализовано је у оквиру курса *Историја српског језика* на студијском програму докторских студија *Српски језик и књижевност* током академске 2023/2024. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу.

² Још Вук Караџић у предговору првом издању *Српског рјечника* говори о Поменику манастира Беочина (в. NOVAKOVIĆ 1875: 1), што је заправо Поменик манастира Раче (в. LOMA 2005: 240).

стире. Тако је братство манастира Драговића од будимског везира добило дозволу за изградњу манастира Грабовац и прва црква је сазидаана већ 1587. године (в. ČAMPRAГ 1957: 140), док је данашњи манастир изграђен од 1736. до 1741. године (в. GRBIĆ 2015: 52).

Међу бројним рукописима који припадају Библиотеци Српске православне епархије будимске, налазе се и четири поменика³: Поменик манастира Ковина (ГР 6), писан од 1712. до 1755. године, те три поменика манастира Грабовца: један из треће четвртине XVII века⁴ (ГР 7), други (парусија) писан од 1730. до 1896. године (ГР 9), и трећи из друге четвртине XVIII века (ГР 10) (в. SINDIK, GROZDANOVIĆ PAJIĆ i dr. 1991: 25–30).

Овом приликом анализирали смо Поменик манастира Грабовац (ГР 7⁵) из XVII века, који је настао након велике похаре манастира (в. PUZOVIĆ 2021: 29), а у коме је садржана богата историјска, ономастичка и топономастичка грађа (в. SINDIK, GROZDANOVIĆ PAJIĆ i dr. 1991: 26). Иако водени знаци указују да је овај поменик писан у трећој четвртини XVII века или нешто раније (в. SINDIK, GROZDANOVIĆ PAJIĆ i dr. 1991: 26), у њему има и каснијих записа: из треће и четврте деценије XVIII века⁶, док се најмлађи уписани прилог из 1884. године односи само на запис о поклону ствари манастиру (в. PUZOVIĆ 2021: 41–42). Антропонијска грађа⁷ садржана у овом поменику посебно је значајна, будући да представља сведочанство о изгледу српског именослова у Мађарској у времену његовог исписивања.

Анализирани Поменик манастира Грабовца писан је српскословенским језиком (в. SINDIK, GROZDANOVIĆ PAJIĆ i dr. 1991: 26). Имена су бележена у две колоне (овом приликом анализираћемо само световна имена), исписивана полуустановним писмом, али и полууставом са елементима брзописа, ређе брзописом (в. SINDIK, GROZDANOVIĆ PAJIĆ i dr. 1991: 26). На врху сваког листа рукописа, а понегде и на маргинама, наведени су називи насеља⁸ (градови, паланке, села, жупа-

3 Ономастичку грађу чувају и два тефтера: Тефтер манастира Ковина (ГР 8) и Тефтер манастира Грабовца (ГР 11) (в. SINDIK, GROZDANOVIĆ PAJIĆ i dr. 1991: 27–28, 31).

4 Неке палеографске особине писма у овом поменику „могле би ићи у прилог и ранијег времена настанка од треће четвртине XVII века” (SINDIK, GROZDANOVIĆ PAJIĆ i dr. 1991: 26).

5 Истраживање је спроведено на фотографским снимцима дигиталног фонда Збирке рукописних књига Библиотеке Епархије будимске, на чему овом приликом изузетну захвалност исказујемо епископу будимском Лукијану.

6 Међу млађим записима (XVIII век) налазимо и неколико имена којих нема у остатку поменика, а нису забележена ни у *Речнику личних имена код Срба* Милице Грковић (1977). Њих ћемо побројати у оквиру посебног поглавља, где ћемо покушати да дамо неке претпоставке о њиховом пореклу.

7 До сада је код нас објављено више прилога који се тичу ономастичких истраживања код Срба у Мађарској, а њихов преглед можемо наћи у: RADIĆ 2020.

8 Забележени су топоними следећим редом (в. PUZOVIĆ 2021: 48–50): Будим град, Раковац, град Будим, град Пешта, град Мухач, Ланчут, град Товна варош хришћанска (Толна), Нова Паланка, Сексар (Сексард), село Варача, Сенђурађ, село Ђапа, Минцет, Бач Село, село Нана, село Нуа, село Маиш (Мајш), Бикат, село Сака, Белаца, Сака, село Сенђур, Хрвати, Батасек (Батосек, Батасијек), Кнача, село Божук, село Воцвен, село Кулеш, Помаз, град Биоград, варош Амзабег, варош Пакша, Копаник Поло, Капушвар (Капошвар), Сарваш, Копань, Табоцко поље, Упара, Измињ, Осис, Пакша, Нова Паланка, Кандач, село Шарок, Циково, Седмарња, село Хића, Сабадин Велики, Павловци, село Мекињиш, село Јаћа, Денбо, Суђутака, Карасалаш, Томашино поље, Дорог, село Ћибиз, село Сердељ, село Харда, село Мечка, село Аљмаш, село Иванча, село Агарда, село Иђош, Сеппетер, Батосек, Сесака,

није и сл.) из којих су имена дележена. То су махом места у тадашњој Угарској, али има и бачких, западносремских и славонских села, па Љиљана Пузовић (в. 2021: 50) закључује да је манастир Грабовац имао снажан духовни утицај на подручје од Фрушке горе до Сентандреје и Острогона, односно од Темишвара, Арада и Ђуле до Карловца и манастира Лепавине.

2. Порекло имена и проблем класификације

У Поменику манастира Грабовац из XVII века идентификовано је 501 име са укупно 1879 потврда. Међу њима налазимо 320 мушких имена са 1340 потврда, 146 женских имена са 449 потврда и 35 имена са 90 потврда за које са сигурношћу не можемо тврдити да ли су мушка или женска, па их издвајамо у посебном одељку⁹. Овоме додајемо и три забележена презимена са по једном потврдом, те 12 имена нејасне мотивације из млађих записа, која ћемо поменути у посебном одељку. Статистички преглед имена забележених у Поменику манастира Грабовац може се приказати следећом табелом.

Табела 1. Статистички преглед имена

	Број имена	Проценат	Број потврда	Проценат
Мушка имена	320	63,87%	1340	71,31%
Женска имена	146	29,14%	449	23,89%
Мушка/женска имена	35	6,99%	90	4,79%

Приликом реконструкције основног облика имена, осим поменутог проблема да ли нека имена припадају мушком или женском именослову, најтеже је било одредити у ком се падежу налазе потврде. Иако се на почетку налази образац за уписивање, унутар самог поменика проналазимо потврде у различитим падежима,

Мириловићи, село Перкат, село Лота, Елисалаш, град Коморан, Батосијек, град Тиона, Варач, Маточ, село Мораћи, село Липова, село Иђош, Зомба, село Ланчуг, Халмаш, Лак секо, Венким, Кајмад (Кајмадпуста), варош Паланка, село Чатар, село Јани (Јанапуста), село Лало, Тормаш, село Грежда, село Капоња, село Батови, Мухачко Поље, Кишвалуба (Кишфалуда), Качвала, село Чешак, варош Грабовац, село Куртеш, село Патан, село Ђуркињ, Сеget, град Печуј, Батосијек, село Варужда, село Дороги, варош Чањ Курт, Равса, Печуј, село Бержак, Шаш, варош Баја, град Кањижа, село Вешмењ, Рајковци, град Шиклеуш, село Сапут, село Апара, село Медина, варош Сечуј, Велика Нана, град Осек, Доња Варош, село Јаблан, град Ђур, Осечко поље, село Трпиња, Хердуг (Ердуг), Тења, село Мечка, Влашка, град Темишвар, Ђулско Поље, Арад, Мађар Боја, варош Сентандреја, Бачка, Феудвар, село Леперда, Идвиг, Шимонторна, Маџар Боја, варош Сентандреја, село Бањ, Сулош, село Вињан, Каравуково, село Липова, Бернејева, село Борјат, Кобиље, село Петрај, Нова Нана, варош Кађани, варош Печвар, Шанац, Варадински, варош Жабаљ, варош Футог, Каћ, варош Карловци, Шумберак, Будмир, Гарчин, Жабаљ, Санбор (Сомбор), Санбор, Врбас, село Сивац, село Пивнице, Сент Томаш, Ченеј Салаши, Бокчиновци, Богојево, Чуруг, Бечеј, село Петрово, Сента, Мол, Ада Сенћанска, Кањижа, Мартонош, Сегедин, Суботица, Баја, Вуковар, Даљ, Чепин, Шодоловци, Јармиње, Моровић, Маркушци (Маркушица), Острово Чепин, Острогон, Пантелија (Дунаујварош), варош Пакрац у Славонији, Бreme, Болман, Мухач, Феудвард у Бачкој, Парабуђе, Петрово Село, Турија, Брестовац, Ириг код Печуја, село Литоба, село Козар, село Калаз, варош Жабаљ, Чуруг, град Карлштат (Карловац) у Хрватској, Надажди, село Мечка, Маџар Боја и село Капоња.

⁹ Код М. Грковић (1977) ова имена налазимо и у оквиру мушког и у оквиру женског именослова, а најчешће је реч о хипокористима.

нарочито у млађим записима. Највећи број имена је забележен у акузативу једнине, али има и примера у номинативу једнине (лазо 22v, ћџка 24v, милисавџ 26r, никола 28r, милинь 32r, њаковџ 32r, иванџ 33r, мишко 33v, рџжица 35v, стојанџ 35v, радомирџ 36r, рџжица 37v, воинџ 37v, рџманџ 50v, марко 51v, вида 51v, ћџраћџ 51v, милица 54r, миливои 60r, паваџ 66r, ћџко 66v, ћиро 67r, ѡванџ 68r, никола 68v, никола 68v, Ђглеша 71v, наста 72r, вџкџ 115r, станицав 115r, миклеџшџ 116r, станко 117v, ћиро 117v) или у дативу једнине (ѡгоди 32r, ѡздариџ 35r, божи 38r, сими 38r, рџоци 66r, рџжици 67r, кџзманџ 68r, ѡванџ 68r, ѡвници 68r, николи 68v, николи 83r, дџки 94v, ћиџсави 115r, вџчићџ 115r, вџкадинџ 115r, кати 115r, ковиани 115r, ћџрћџ 115r, ѡванџ 116r, адамџ 116r). И овде смо наилазили на спорадичне примере, код којих су се, због падежног синкретизма, приликом одређивања падежа јављале одређене тешкоће. На пример, у случајевима кџзманџ 68r, ѡванџ 68r, ћџрћџ 115r, може бити реч о мушким именима *Кузман*¹⁰, *Јован*¹¹ и *Ђурађ* у дативу, или женским именима *Кузмана*, *Јована* и *Ђурђа* у акузативу. Будући да је на поменутих странама више других имена у дативу, приклонили смо се првом решењу.

Посебно је важно приметити да се нека имена јављају у више фонетских варијанти, нпр. *Филип* (x8) и *Вилип* (x2), *Стефан* (x7), *Стеван* (x6) и *Степан* (x1), *Стевана* (x1) и *Степана* (x1), те да се код неких имена јавља иницијално /x/, тамо где му по етимологији није место, па можемо наћи примере попут: *џав'рама* 56v (>*Аврам*), *џрадоуика* 35v (>*Радоујко*), *џанастасиџ* 31v (>*Анастасија*). Ови примери нам могу бити показатељи да се у овом периоду губи глас x, па је зато писар несигуран приликом његовог бележења. Приликом анализе ова имена смо посматрали без иницијалног сугласника: анализирамо их као облике *Аврам*, *Радоујко* и *Анастасија*. Сугласник /x/ се чува у примерима попут *Христифор* (x1), *Христофор* (x1), *Хојдана* (x3), али понекад бива замењен сугласником /j/: *Михал* (x1) и *Мијал* (x3), *Михат* (x2) и *Мијат* (x1).

3. Мушка имена

У Поменику манастира Градовац из XVII века налази се укупно 320 мушких имена. Више од половине (51,56%) је словенског порекла (165 имена). Хришћанско порекло има 114 имена, што чини 35,63% укупног броја мушких имена, док 12,81% отпада на остала имена (41 име). Статистички преглед мушких имена према пореклу приказан је у следећој табели.

10 У остатку рада наводићемо транскрибована имена.

11 Свако име ѡвана/ѡванна (<ѡванџ/ѡванџџ) из поменика транскрибовали смо као *Јован*, и поред тога што у *Речнику личних имена код Срба* (1977) напореда постоје облици *Јован* и *Јоан*. Иако у поменицима налазимо традиционалну ортографију, јер их пишу црквена лица, у њих се уписују световна имена. Зато смо име ѡвана/ѡванна (наведени облици су у акузативу једнине) посматрали као световно име *Јован* написано црквеном ортографијом. Осим облика ѡвана/ѡванна, у поменику срећемо и облике (сви облици се, као и у поменику, налазе у акузативу једнине): ѡвана 22v, 27v, 28r, 32r, 35v, 49v, ѡвана 39r, 46r, ѡвана 23r, 26v, 31r, 42r, 44v, 53r, 58v, 70v, ѡвана 47v. Све издвојене облике смо транскрибовали као *Јован*.

Табела 2. Преглед мушких имена према пореклу

	Број имена	Проценат	Број потврда	Проценат
Словенска	165	51,56%	605	45,15%
Хришћанска	114	35,63%	672	50,15%
Остала	41	12,81%	63	4,70%

Можемо приметити да се удео према броју потврда донекле разликује од удела према броју имена. Наиме, иако су бројнија словенска имена од хришћанских, за тачно 5% је већи проценат потврда оних имена која имају хришћанско порекло. Овакви односи између словенских, хришћанских и осталих мушких имена забележених у Поменику манастира Грабовац (Гр) у одређеној мери поклапају са сликом у другим, раније анализираним поменицима: Дечанском поменику (Деч), Поменику манастира Крке (Крк) и Водичничком поменику (Вод). Са друге стране, запажамо извесна одступања у односу на Поменик манастира Свете Тројице код Пљеваља (Тр), где је приметно већи удео имена словенског порекла него у осталим поменицима. Статистички преглед мушких имена према пореклу у поређењу са другим поменицима може се приказати табеларно¹².

Табела 3. Однос порекла мушких имена према другим поменицима

	Број имена (%)			Број потврда (%)		
	Словенска	Хришћанска	Остала	Словенска	Хришћанска	Остала
Гр	51,56%	35,63%	12,81%	45,15%	50,15%	4,70%
Деч	53,14%	40%	6,85%	38,31%	56,59%	5,08%
Крк	52,61%	44,17%	3,21%	42,44%	55,86%	1,68%
Вод	52,63%	41,05%	6,31%	38,35%	56,63%	5,01%
Тр	62,69%	28,93%	8,37%	60,68%	34,74%	4,57%

Међу осам најфреквентнијих мушких имена, која имају више од двадесет потврда, налази се чак шест имена хришћанског порекла: *Јован* (x73), *Никола* (x46), *Петар* (x46), *Марко* (x33), *Михаило* (x25) и *Јанко* (x21), и два имена словенског порекла: *Вук* (x27) и *Радојица* (x21).

3.1. Мушка имена словенског порекла

Мушка имена словенског порекла чине 51,56% укупног броја мушких имена. Међу њима забележено је 115 изведених, што чини више од две трећине (69,69%) укупног броја словенских имена. Сложених имена је скоро три пута мање (24,24%), док самотворна имена представљају свега 6,06% мушких имена словенског порекла.

Табела 4. Структура мушких имена словенског порекла

	Број имена	Проценат	Број потврда	Проценат
Сложена	40	24,24%	136	22,48%
Изведена	115	69,69%	393	64,96%
Самотворна	10	6,06%	76	12,56%

¹² Подаци према: POLOMAC 2015, 2017, 2022 и POLOMAC, MILOŠEVIĆ 2022.

Наведени резултати не приказују већа процентуална одступања од стања у другим поменицима¹³ (Деч, Крк, Вод, Тр), што се може видети у следећој табели.

Табела 5. Однос структуре мушких словенских имена према другим поменицима

	Број имена (%)			Број потврда (%)		
	Сложена	Изведена	Самотворна	Сложена	Изведена	Самотворна
Гр	24,24%	69,69%	6,06%	22,48%	64,96%	12,56%
Деч	19,35%	74,19%	6,45%	21,57%	72,61%	5,80%
Крк	16,79%	76,33%	8,39%	19,68%	69,98%	10,33%
Вод	16%	78%	6%	15,88%	79,43%	4,67%
Тр	14,79%	80,56%	4,45%	18,84%	69,84%	11,30%

3.1.1. СЛОЖЕНА ИМЕНА. – Међу забележеним мушким именима словенског порекла која се састоје од две основе само два имена имају више од десет потврда. То су *Радивоје* (x17) и *Радосав* (x16). Нешто слабију фреквентност од њих имају имена *Вуковоје* (x9), *Милисав* (x9), *Вукосав* (x6), *Богдан* (x6), *Станисав* (x5), *Добровоје* (x4), *Миливоје* (x4), *Милосав* (x4) и *Миросав* (x4). Имена *Берисав* (x2), *Велимир* (x2), *Велисав* (x2), *Влајисав* (x2), *Вукобрат* (x2), *Гостимир* (x2), *Ранисав* (2), *Раосав* (2), *Станивук* (x2) и *Татомир* (x2) потврђена су у по два примера, док су у појединачним примерима потврђена сложена имена *Бранисав* (x1), *Будимир* (x1), *Велемир* (x1), *Владисав* (x1), *Вујмил* (x1), *Гојмир* (x1), *Добривоје* (1), *Добросав* (x1), *Драгосав* (x1), *Казимир* (x1), *Миливој* (x1), *Милорад* (x1), *Миодраг* (x1), *Радомир* (x1) и *Скоросав* (x1). У ову групу још сврставамо имена *Остоја* (x11), *Обрад* (x3), *Умиљен* (x2) и *Ненад* (x1), будући да је реч о сложеницама насталим спајањем префикса и основе словенског порекла.

Примећујемо да се у првом делу сложенице најчешће јавља основа *мил*¹⁴ (15% сложених имена има ову основу): *Милисав* (x9), *Миливоје* (x4), *Милосав* (x4), *Миливој* (x1), *Милорад* (x1), *Миодраг* (x1), да би већу фреквентност потврдиле и основе: *вук*-/*вуј*¹⁵ (10%): *Вуковоје* (x9), *Вукосав* (x6), *Вукобрат* (x2), *Вујмил* (x1); *добр*- (7,5%): *Добровоје* (x4), *Добривоје* (1), *Добросав* (x1) и *рад*- (7,5%): *Радивоје* (x17), *Радосав* (x16), *Радомир* (x1). У другом делу најчешће се јавља основа *-сав* (40% сложених имена словенског порекла у свом другом делу има ову основу): *Радосав* (x16), *Милисав* (x9), *Вукосав* (x6), *Станисав* (x5), *Милосав* (x4), *Миросав* (x4), *Берисав* (x2), *Велисав* (x2), *Влајисав* (x2), *Ранисав* (2), *Раосав* (2), *Бранисав* (x1), *Владисав* (x1), *Добросав* (x1), *Драгосав* (x1) и *Скоросав* (x1). Већу фреквентност у другом делу сложеног имена имају и основе: *-мир* (20%): *Велимир* (x2), *Гостимир* (x2), *Татомир* (x2), *Будимир* (x1), *Велемир* (x1), *Гојмир* (x1), *Казимир* (x1), *Радомир* (x1) и *-вој(е)* (15%): *Радивоје* (x17), *Вуковоје* (x9), *Миливоје* (x4), *Добровоје* (x4), *Добривоје* (x1), *Миливој* (x1).

3.1.2. ИЗВЕДЕНА ИМЕНА. – Седам изведених мушких имена словенског порекла има више од десет потврда: *Радојица* (x21), *Живко* (x18), *Станко* (x18), *Стојан* (x17), *Божја* (x11), *Радоје* (x11) и *Цвија* (x11), док остала имена имају не-

¹³ Подаци према: POLOMAC 2015, 2017, 2022 и POLOMAC, MILOŠEVIĆ 2022.

¹⁴ Доминантност издвојених основа потврђују и раније истраживани поменици (в. POLOMAC 2017: 114; POLOMAC, MILOŠEVIĆ 2022: 15).

¹⁵ Основа *-вук* у другом делу сложеног имена знатно је слабије фреквентности и забележена је само у једном имену: *Станивук* (x2).

што слабију фреквентност. Како је наше истраживање показало, скоро две трећине укупног броја изведених мушких имена словенског порекла чине примери који у свом саставу имају следеће основе¹⁶: *вук-*, *мил-*, *рад-*, *стој-* и *драг-*. Најфреквентнија основа словенског порекла за грађење изведених мушких имена јесте *вук-* (овде сврставамо и хипокористичке основе *вуј-*, *вул-*, *вуц-*, *вуч-*). Тачно једна петина (20%) изведених имена у свом саставу има ову основу: *Вукадин* (x7), *Вукашин* (x7), *Вукоман* (x4), *Вукеља* (x3), *Вукман* (x3), *Вукаило* (x2), *Вукоје* (x2), *Вукан* (x1), *Вукич* (x1); *Вујко* (x6), *Вујан* (3), *Вујасин* (x1), *Вујасиније* (x1), *Вујин* (x1); *Вулета* (x2), *Вулин* (x1); *Вуцелја* (x1); *Вучен* (x8), *Вучић* (x8), *Вучко* (x5), *Вучихна* (x4), *Вучета* (x1) и *Вучин* (x1). На другом месту по учесталости (17,39%) налази се основа *рад-* (и основе *рађ-*, *рај-*, *рак-*, *рат-*, *раш-*): *Радојица* (x21), *Радоје* (x11), *Радоња* (x9), *Радуле* (x6), *Радиша* (x3), *Радота* (x3), *Радан* (x2), *Радман* (x2), *Радас* (x1), *Радашин* (x1), *Радека* (x1), *Радко* (x1), *Радош* (x1), *Радујко* (x1); *Рајич* (x1), *Рајко* (x1); *Рађен*¹⁷ (x1); *Рака* (x1); *Ратко* (x1); *Раша* (x1), а на трећем (15,65%) основа *мил-* (*миљ-*): *Милош* (x9), *Милета* (x8), *Милин* (x8), *Милић* (x6), *Милак* (x3), *Милинко* (x3), *Милич* (x3), *Милан* (x2), *Милашин* (x2), *Милен* (x2), *Милко* (x2), *Милоје* (x2), *Милутин* (x2), *Милан* (x1), *Миланко* (x1), *Милеш* (x1); *Миљен* (x1), *Миљета* (x1). Основа *стој-* (6,09%) забележена је у примерима: *Стојан* (x17), *Стојак* (x5), *Стојадин* (x2), *Стојко* (x2), *Стојик* (x1), *Стојић* (x1), *Стојич* (x1), док се основа *драг-* (*драж-*, *драш-*) налази се у именима (6,09%): *Драгија* (x6), *Драгић* (x3), *Драгоје* (x3), *Драгојло* (x2), *Драгојица* (x1); *Дражета* (x2); *Драшко* (x1).

На остале основе отпада нешто више од трећине (34,78%) укупног броја изведених имена: *бел-*: *Бела* (x1), *бајч-*: *Бајчета* (x1); *благ-*: *Благоје* (x5); *бог-*: *Богоје* (x4); *бож-*: *Божса* (x11); *бојч-*: *Бојчета* (x1); *бор-*: *Бороје* (x1); *бран-*: *Бранко* (x1); *весел-*: *Веселин* (x3); *вид-*: *Видак* (x1); *вој-*: *Војин* (x6); *зруб-*: *Грубеша* (x1), *Грубјеша* (x1), *Грубор* (x1); *груј-*: *Грујица* (x5); *гуш-*: *Гуша* (x1); *деј-*: *Дејан* (x1); *добр-*: *Добрица* (x1); *дој-/дојч-*: *Доја* (x1), *Дојчин* (x2); *жив-*: *Живко* (x18), *Живан* (x4); *мал-*: *Малеш* (x1); *мир-/мирч-*: *Мирко* (x7), *Мирчета* (x1); *мишљ-*: *Мишљен* (x4); *недељ-*: *Недељко* (x1); *нов-*: *Новак* (x6), *Новко* (x1); *огњ-*: *Огњан* (x4); *пред-*: *Предоје* (x2); *слав-*: *Славко* (x2); *слад-*: *Сладоје* (x2); *смол-*: *Смолан* (x1); *стан-*: *Станко* (x18), *Станиша* (x5), *Станоје* (x4); *угљ-*: *Угљеша* (x1); *цвет-*: *Цветко* (x5), *цвиј-*: *Цвија* (x11).

Сprovedено истраживање је показало да је у извођењу мушких словенских имена најучесталији суфикс *-ко*: *Живко* (x18), *Станко* (x18), *Мирко* (x7), *Вујко* (x6), *Вучко* (x5), *Цветко* (x5), *Милко* (x2), *Славко* (x2), *Стојко* (x2), *Бранко* (x1), *Драшко* (x1), *Недељко* (x1), *Новко* (x1), *Радко* (x1), *Рајко* (x1), *Ратко* (x1) и *Радујко* (x1). Висока продуктивност се запажа и у присуству суфикса: *-оје*: *Радоје* (x11), *Благоје* (x5), *Богоје* (x4), *Станоје* (x4), *Драгоје* (x3), *Вукоје* (x2), *Милоје* (x2), *Предоје* (x2), *Сладоје* (x2), *Бороје* (x1); *-ан*: *Стојан* (x17), *Живан* (x4), *Огњан* (x4), *Вујан* (x3), *Радан* (x2), *Вукан* (x1), *Дејан* (x1), *Милан* (x1), *Смолан* (x1); *-ета*: *Милета* (x8), *Вулета* (x2), *Дражета* (x2), *Бајчета* (x1), *Бојчета* (x1), *Вучета* (x1), *Миљета* (x1), *Мирчета* (x1); хипокористичког суфикса *-а*: *Бела* (x1), *Божса* (x11), *Гуша* (x1), *Доја* (x1),

16 Ове основе имају велику учесталост и у раније анализираним поменицима (в. POLOMAC 2015: 345, POLOMAC 2017: 115, POLOMAC 2022: 519).

17 У имену *Рађен* налазимо хипокористик *Рађа*, настао од словенских имена *Радован*, *Радослав* (в. GRKOVIC 1977: 168).

Рака (x1), *Раша* (x1), *Цвија* (x11) и суфикса *-ин*: *Милин* (x8), *Војин* (x6), *Веселин* (x3), *Вулин* (x1), *Дојчин* (x2), *Вујин* (x1), *Вучин* (x1). У по неколико примера налазимо суфиксе: *-ен*: *Вучен* (x8), *Мишљен* (x4), *Милен* (x2), *Миљен* (x1), *Рађен* (x1); *-ак*: *Новак* (x6), *Стојак* (x5), *Милак* (x3), *Видак* (x1); *-ић*: *Вучић* (x8), *Милић* (x6), *Драгић* (x3), *Стојић* (x1); *-ич*¹⁸: *Милич* (x3), *Вукич* (x1), *Рајич* (x1), *Стојич* (x1); *-ица*: *Радотица* (x21), *Грујица* (x5), *Добрица* (x1), *Драгојица* (x1); *-адин*: *Вукадин* (x7), *Миладин* (x2), *Стојадин* (x2); *-ашин*: *Вукашин* (x7), *Милашин* (x2), *Радашин* (x1). Суфикси: *-еља*: *Вукеља* (x3), *Вуцеља* (x1); *-еш*: *Малеш* (x1), *Милеш* (x1); *-еша*: *Грубеша* (x1), *Угљеша* (x1); *-иша*: *Станиша* (x5), *Радиша* (x3); *-ман*: *Вукман* (x3), *Радман* (x2) и *-ош*: *Милош* (x9), *Радош* (x1) примећени су само у по два имена. Најзад, суфикси: *-анко*: *Миланко* (x1); *-ас*: *Радас* (x1); *-асин*: *Вујасин* (x1); *-ека*: *Радека* (x1); *-(ј)еша*: *Грубјеша* (x1); *-ија*: *Драгија* (x6); *-ик*: *Стојик* (x1); *-ило*: *Вукаило* (x2); *-инко*: *Милинко* (x3); *-ихна*: *Вучихна* (x4); *-ојло*: *Драгојло* (x2); *-оман*: *Вукоман* (x4); *-оња*: *Радонија* (x9), *-ор*: *Грубор* (x1); *-ота*: *Радота* (x3); *-уле*: *Радуле* (x6) и *-утин*: *Милутин* (x2) показују најслабију фреквентност.

Посебно издвајамо пример *Вујасиније* (x1). Ово име није забележено код М. Грковић (1977), а овде га тумачимо као изведено од словенског имена *Вујасин* и суфикса *-ије*, највероватније по узору на нека хришћанска имена (нпр. *Алексије*, *Арсеније*, *Атанасије*).

Важно је напоменути и да се у неким изведеним именима словенског порекла запажа постојање јекавизама: *Грубеша*¹⁹ (x1) и *Грубјеша*²⁰ (x1), што може указивати на утицај говора у којима је извршена ијекавска замена јата.

3.1.3. САМОТВОРНА ИМЕНА. – У Поменику манастира Грабовац можемо пронаћи и неколико мушких имена словенског порекла које сврставамо у групу самотворних. То су најпре имена која своју мотивацију дугују називима животиња: *Вук* (x27) и *Крагуј* (x1), односно називима биљака: *Јаблан* (x1). Од трпних придева настала су имена *Радован* (x16), *Продан* (x9), *Милован* (x7) и *Утешен* (x1), док је у примеру заштитног имена *Гвозден* (x7) придев узет за лично име (в. GRKOVIĆ 1977: 63). Групи самотворних имена придружујемо и име *Субота* (x6), где је за лично име узет назив дана у недељи (в. GRKOVIĆ 1977: 190), и име *Путник* (x1) (в. POLOMAC 2022: 521).

3.2. Мушка имена хришћанског порекла

Пет најфреквентнијих мушких имена хришћанског порекла забележених у нашем корпусу са преко двадесет потврда јесу: *Јован* (x73), *Никола* (x46), *Петар* (x46), *Марко* (x33) и *Михаило* (x25). Високу фреквентност имају и имена: *Дмитар* (x18), *Иван* (x18), *Тодор* (x17), *Илија* (x15), *Павле* (x14), *Дамјан* (x13), *Сава* (x13), *Димитрије* (x12), *Костадин* (x12), *Гаврило* (x10), *Георгије* (x10), *Јаков* (x10), *Лука* (x10) и *Теодор* (x10). Са нешто мање потврда од њих јављају се имена: *Јосиф* (x9), *Максим* (x9), *Пантелија* (x8), *Филип* (x8), *Стефан* (x7), *Аврам* (x6), *Василије* (x6),

18 Милица Грковић (в. 1977) бележи облике *Милич* (в. 1977: 133), *Рајич* (в. 1977: 169) и *Стојич* (в. 1977: 188), док име *Вукич* није забележено, али га овом приликом тумачимо на исти начин као и остала издвојена имена: словенска основа + суфикс *-ич*.

19 грѣвешѣ 35г.

20 гроуѣвешѣ 26г.

Кузман (x6), Степан (x6), Тома (x6), Игњатије (x5), Адам (x4), Арсеније (x4), Ђеорђије (x4), Ђурђе (x4), Исак (x4), Андреј (x3), Григорије (x3), Константин (x3), Лазар (x3), Мијал (x3), Никон (x3) и Трифун (x3). Имена Андрија (x2), Вилип (x2), Герман (x2), Давид (x2), Ђурађ (x2), Јов (x2), Јосив (x2), Манојло (x2), Мартин (x2), Николај (x2), Панајот (x2), и Теодосије (x2) јављају се са по две потврде, док само по једну потврду имају имена Азарија (x1), Атанасије (x1), Аћим (x1), Васил (x1), Викентије (x1), Гаврил (x1), Ђерман (x1), Евгеније (x1), Захарија (x1), Јеремија (x1), Јосип (x1), Костантин (x1), Марин (x1), Матеј (x1), Мијат (x1), Михал (x1), Михло (x1), Павао (x1), Пајсеј (x1), Панагијот (x1), Пантелејмон (x1), Саватије (x1); Симеон (x1), Стеван (x1), Томо (x1), Христифор (x1) и Христофор (x1). У ову групу спада и мушко име Стахије (x1), с обзиром на то да се тако звао један од каснијих апостола. Ово име није забележено код М. Грковић (1977).

Међу мушким именима хришћанског порекла можемо пронаћи и велики број хибридних твореница, односно имена која се састоје од хришћанске основе и словенског суфикса: *атанас-/атанац-* (од *Атанасије*²¹): *Атанаско* (x1), *Атанацко* (x1); *ђур-* (од *Ђурађ*, *Ђорђе*): *Ђура* (x4), *Ђурица* (x5); *ив-/иван-* (од *Иван*): *Иванко* (x1), *Ивко* (x7); *јов-* (од *Јован*): *Јова* (x3), *Јовица* (x7); *кој-* (од *Константин*, *Козма*): *Којадин* (x1), *Којица* (x1); *мат-/матиј-* (од *Матеја*, *Матија*): *Мата* (x2), *Матиш* (x1). Од женског имена *Марија* изведена су имена *Маријан* (x5) и *Марјан* (x1). Следеће основе заступљене су само у по једном имену: *ђук-* (од *Ђурађ*, *Ђурђе*): *Ђуко* (x1); *илин-* (од *Иларион*, *Илија*): *Илинко* (x1); *јак-* (од *Јаков*): *Јакша* (x2); *јан-*: *Јанко* (x21); *јоц-* (од *Јован*, *Јосиф*): *Јоцко* (x1); *јур-* (од *Георгије*, *Јурај*): *Јуриша*²² (x1); *лаз-* (од *Лазар*): *Лазо* (x1); *лек-* (од *Александар*, *Алексија*): *Лека* (x2); *марин-* (од *Марин*): *Маринко* (x2); *миј-/мих-* (од *Михаило*): *Михат* (x2); *нав-* (од *Павле*): *Павко* (x1); *параскев-* (од женског имена *Параскева*²³): *Параскевије*²⁴ (x2); *пеј-* (од *Пантелејмон*, *Петар*): *Пеја* (x2); *сан-* (од *Александар*²⁵): *Санко* (x2); *сим-* (од *Симеун*): *Сима* (x13); *тим-* (од *Тима*, *Тимотије*): *Тимије* (x1); *том-* (од *Тома*): *Томаш* (x2) и *ћир-* (од *Ћирило*): *Ћиро* (x2).

Најпродуктивнији суфикс који се додаје на основе хришћанског порекла је *-ко*: *Атанаско* (x1), *Атанацко* (x1), *Иванко* (x1), *Ивко* (x7), *Илинко* (x1), *Јанко* (x21), *Јоцко* (x1), *Маринко* (x2), *Павко* (x1) и *Санко* (x1). Можемо закључити да је у грађењу мушких имена суфикс *-ко* изузетно продуктиван, будући да смо већ истакли да је најучесталији у извођењу мушких словенских имена, а сада то потврђују и имена хришћанског порекла. Нешто већу фреквентност имају и суфикси: *-а*: *Ђура* (x4), *Јова* (x3), *Лека* (x2), *Мата* (x2), *Пеја* (x2), *Сима* (x13); *-о*: *Ђуко* (x1), *Лазо* (x1), *Ћиро* (x2); *-ан*: *Кузман* (x6), *Маријан* (x5), *Марјан* (x1); *-ица*: *Ђурица* (x5), *Јовица* (x7), *Којица* (x1); *-ат*: *Мијат* (x1), *Михат* (x2). У по једном примеру јављају се суфикси: *-адин*: *Којадин* (x1); *-ал*: *Михал* (x1); *-аш*: *Томаш* (x2); *-ије*: *Параскевије* (x2);

21 Порекло свих основа дато је према GRKOVIĆ 1977.

22 Име *Јуриша* је изведено од основе *Јур(а)* и суфикса *-иша*, док је име *Јура* које се налази у његовој основи настало од хришћанских имена *Георије*, *Јурај* (в. GRKOVIĆ 1977: 109).

23 Вероватно настало додавањем суфикса *-ије* на основу *Параскев(а)* (уп. *Параскевија* у: GRKOVIĆ 1977: 292). Мушко име *Параскевије* није забележено у *Речнику личних имена код Срба* (1977).

24 Уп. суфикс *-ије* као *Вујасиније* (x1).

25 В. POLOMAC 2022: 522.

-иш: *Матиш* (x1); -иша: *Јуриша* (x1); -ша: *Јакша* (x2).

Посебно издвајамо и да се нека имена хришћанског порекла јављају у више различитих варијаната, а та варијантност је најчешће условљена фонетским разликама: *Андреј* (x3) и *Андрија* (x2), *Атанаско* (x1) и *Атанацко* (x1), *Василије* (x6) и *Васил* (x1), *Филип* (x8) и *Вилип* (x2), *Герман*²⁶ (x2) и *Ђерман*²⁷ (x1), *Ђурађ* (x2) и *Ђурђе* (x4), *Јосиф* (x9), *Јосив* (x2) и *Јосип* (x1), *Константин* (x3), *Костадин* (x11) и *Костантин* (x1), *Маријан* (x5) и *Марјан* (x1), *Михаило* (x25), *Мијал* (x3), *Мијат* (x1), *Михал* (x1) и *Михло* (x1), *Павао* (x1) и *Павле* (x14), *Панагијот* (x1) и *Панајот* (x2), *Стеван* (x1), *Степан* (x6) и *Стефан* (x7), *Теодор* (x10) и *Тодор* (x17), *Христифор* (x1) и *Христофор* (x1).

3.3. Мушка имена осталог порекла

У ову групу сврставамо имена страног порекла, имена која могу бити различитог порекла и имена чија мотивација није довољно јасна (уп. POLOMAC 2022: 523).

Антропонимијска слика поменика манастира Градовац из XVII века показује да је међу именима страног порекла највише оних који су у наш именослов дошла из грчког језика: *Апостол* (x1), *Ахрарит* (x1), *Комљен* (x1) и *Комнен* (x1). Последња два примера показују да је фонетска варијантност одлика не само имена хришћанског порекла, већ и оних насталих страним утицајем. Имена *Лауш* (x1) и *Миклеуш* (x1) мађарског су порекла. Лично име *Дракула* (x1) румунског је порекла, а имена *Петроније* (x1) и *Рока* (x2) долазе из латинског језика. Према етнониму турског порекла настало је име *Угрин* (x1) (в. GRKOVIĆ 1977: 200).

Посебно ћемо издвојити изведена имена *Ангелко* (x1) и *Наша* (x1), где налазимо основу страног порекла и домаћи суфикс. Име *Ангелко* (x1) изведено је од имена грчког порекла *Ангел* (в. GRKOVIĆ 1977: 28–29) и суфикса *-ко*, док је име *Наша* (x1) изведено додавањем суфикса *-а* на основу која потиче од имена *Настос* (в. GRKOVIĆ 1977: 144).

Милица Грковић (1977: 162) бележи да је име *Пуља* (x1) настало од изведеног словенског имена *Пуниша*. Ипак, не треба искључити и могућност да је овде у питању романски утицај²⁸.

За одређен број мушких имена не можемо са сигурношћу тврдити ког су порекла, будући да се могу тумачити различитим утицајима. Зато ћемо у оквиру ове групе издвојити четири различите подгрупе:

1. ИМЕНА КОЈА МОГУ БИТИ И СЛОВЕНСКОГ И ХРИШЋАНСКОГ ПОРЕКЛА:

(1) *Вид* (x1): име хришћанског светитеља, или хипокористик од сложеног словенског имена *Видосав* (в. GRKOVIĆ 1977: 52);

(2) *Дима* (x1): од сложеног словенског имена *Владимир* или хришћанског *Димитрије* (в. GRKOVIĆ 1977: 75);

(3) *Лацко* (x1): изведено додавањем суфикса *-ко* на основу *Лац-*, која може

²⁶ германа 29v.

²⁷ германа 49r.

²⁸ О сусрету источњачког и средњоевропског утицаја у књигама Библиотеке Епархије будимске в. PUZOVIĆ 2021: 66.

поттицати или од хришћанског имена *Александар* или од сложеног словенског имена *Владислав* (в. GRKOVIĆ 1977: 118);

(4) *Манак* (x1): ово име није забележено код Милице Грковић (1977); са истим кореном у поменутом речнику налазимо име *Мана*, настало од хришћанских имена *Манасије* или *Манојло*, или од сложеног словенског имена *Манислав* (в. GRKOVIĆ 1977: 126); име *Манак* може бити изведено додавањем суфикса *-ак* на основу *Ман(a)*;

(5) *Мишко* (x2): изведено додавањем суфикса *-ко* на основу *Миш-*, која може водити порекло од изведених словенских имена *Милан* и *Милош*, или је настало од хришћанског имена *Михаило* (в. GRKOVIĆ 1977: 139);

(6) *Нинко* (x8): изведено додавањем суфикса *-ко* на основу *Нин-* (в. GRKOVIĆ 1977: 146), која може потицати од хришћанског имена *Никола* или сложеног словенског имена *Нинослав*;

(7) *Петко* (x6): хипокористик од хришћанског имена *Петар*, али може бити и словенског порекла, по петом дану у недељи (в. GRKOVIĆ 1977: 156);

(8) *Прока* (x1): од словенског имена *Продан* или хришћанског имена *Прокопије* (в. GRKOVIĆ 1977: 162);

(9) *Срђен* (x2): изведено суфиксом *-ан* од имена *Срђа*, које може потицати од хришћанског имена *Срђ* или словенског *Срдан* (в. GRKOVIĆ 1977: 183);

(10) *Тешан* (x1): изведено додавањем суфикса *-ан* на основу *Теш-*, која може потицати од хришћанског имена *Теодор* или сложеног имена *Тешимир* (в. GRKOVIĆ 1977: 193);

2. ИМЕНА КОЈА МОГУ БИТИ И СЛОВЕНСКОГ И ОСТАЛОГ ПОРЕКЛА:

(1) *Бегоје* (x1): Милица Грковић (1977) бележи имена *Бега*, *Беган*, *Бего*, *Бегота*; лично име *Бегоје* је највероватније изведено додавањем домаћег суфикса *-оје* (као *Милоје*, *Радоје*) на основу *Бег(a)*, која даље води порекло од имена *Беган*²⁹ (в. GRKOVIĆ 1977: 34);

(2) *Мрђен* (x1): изведено додавањем суфикса *-ен* на основу *Мрђ-*, која порекло води или од словенског имена *Мргуд*, или од имена *Мрђела*, које потиче из латинског језика (в. GRKOVIĆ 1977: 141);

3. ИМЕНА КОЈА МОГУ БИТИ И ХРИШЋАНСКОГ И ОСТАЛОГ ПОРЕКЛА:

(1) *Коста* (x4): превод грчког имена Κόστα(ς) или хипокористик од хришћанског имена *Константин* (в. GRKOVIĆ 1977: 113);

(2) *Крста* (x1): превод грчког имена Σταύριος или хипокористик хришћанских имена *Христифор* или *Христофор* (в. GRKOVIĆ 1977: 115);

(3) *Матијаши* (x1): изведено од хришћанског имена *Матија* и суфикса *-аш*, или је у питању име мађарског порекла (в. GRKOVIĆ 1977: 128);

4. ИМЕНА КОЈА МОГУ БИТИ И СЛОВЕНСКОГ, И ХРИШЋАНСКОГ И ОСТАЛОГ ПОРЕКЛА:

(1) *Дука* (x3): име хришћанског светитеља или хипокористик италијанског имена *Дубравко* или словенског имена *Душан* (в. GRKOVIĆ 1977: 84–85);

(2) *Крстовоје* (x1): вероватно варијанта имена *Крстивоје*, које се састоји од

²⁹ Име *Беган* може потицати из турског језика, али и представљати основу глагола *бегати* (в. GRKOVIĆ 1977: 34).

хришћанског или страног имена *Крста* и словенске основе *-вој* (в. GRKOVIĆ 1977: 115);

(3) *Медак* (x1): изведено додавањем суфикса *-ак* на основу *Мед-*, која може бити превод латинског имена *Ursus*, а може и представљати хипокористик од словенског самотворног имена *Медвед* или хришћанског имена *Методије* (в. GRKOVIĆ 1977: 129);

(4) *Нешко* (x4): изведено додавањем суфикса *-ко* на основу *Неш-* (в. GRKOVIĆ 1977: 146), која може потицати или од сложеног словенског имена *Ненад* или имена *Нестор*, које даље може бити или грчког или хришћанског порекла (в. GRKOVIĆ 1977: 145).

У групу имена недовољно јасне мотивације сврставамо имена *Аксим* (x1), *Исив* (x1), *Мисав* (x1), *Сума* (x1), *Сумина* (x1), *Тефит* (x1), *Тимије* (x1) и *Фидоје* (x1). Мушко име *Мисав*³⁰ (x1) може представљати изведеницу која се састоји од основе *Мис(а)* и суфикса *-ав*, а можда и варијанту имена *Мислав*. Име *Сума* (x1) забележено је у Дечанским хрисовуљама (в. GRKOVIĆ 1983: 206), док име *Сумина* (x1) такође сврставамо у групу мушких имена, јер у Поменику стоји податак да је реч о имену презвитера (соуминѢ, 22v), а можемо га довести у везу са женским именом *Сумиња* (в. GRKOVIĆ 1977: 311). Мушко име *Тимије* (x1) није забележено у GRKOVIĆ 1977, а највероватније води порекло од имена *Тимотије*, *Тима*. Најзад, име *Фидоје* (x1) највероватније је само ортографска варијанта словенског мушког имена *Видоје*, или је у питању грешка писара.

4. Женска имена

Женска имена чине мање од једне трећине укупног броја имена (29,14%). За разлику од мушких имена, где је више од половине оних словенског порекла, 45,20% укупног броја женских имена представљају хришћанска имена, док су словенска нешто мање заступљености од њих (41,10%). Остала имена (имена страног порекла, имена која могу имати различито порекло, имена недовољно јасне мотивације) чине 13,70%.

Табела 6. Преглед женских имена према пореклу

	Број имена	Проценат	Број потврда	Проценат
Словенска	60	41,10%	188	41,87%
Хришћанска	66	45,20%	205	45,66%
Остала	20	13,70%	56	12,47%

Уколико добијене податке упоредимо са подацима из других поменика³¹ (Деч, Крк, Вод, Тр), можемо приметити да је у Поменику манастира Грабовац нешто мањи проценат броја женских имена словенског порекла (41,10%), нарочито у поређењу са Водичничким помеником (57,81%) и Помеником манастира Свете Тројице (51,92%), а слично је и са осталим именима. Са друге стране, удео хришћанских имена у овом поменику је за неколико процената већи у односу на друге

30 Милица Грковић (в. 1977: 137) бележи име *Мисак* (*Мис(а)* + *-ак*), где имамо исти творбени образац.

31 Подаци према: POLOMAC 2015, 2017, 2019 и POLOMAC, MILOŠEVIĆ 2022.

поменике³² (45,20%).

Табела 7. Однос порекла женских имена према другим поменицима

	Број имена (%)			Број потврда (%)		
	Словенска	Хришћанска	Остала	Словенска	Хришћанска	Остала
Гр	41,10%	45,20%	13,70%	41,87%	45,66%	12,47%
Деч	44,82%	40,22%	14,94%	45,31%	43,35%	11,32%
Крк	44,85%	41,12%	14,01%	36,80%	49,81%	13,38%
Вод	57,81%	28,12%	14,06%	53,64%	37,50%	8,85%
Тр	51,92%	29,80%	18,26%	40,67%	44,90%	14,42%

Женска имена која имају десет или више потврда су: *Ружица* (x20), *Јована* (x15), *Манда* (x14), *Мара* (x14), *Аница* (x12), *Марија* (x12) и *Анђелија* (x10). Међу седам најфреквентнијих женских имена чак шест је хришћанског порекла, име *Ружица* (x20) страног је порекла, док, занимљиво, међу њима нема ни једног словенског имена.

4.1. Женска имена словенског порекла

Спроведено истраживање је показало да се у Поменику манастира Грабовац јавља 60 женских имена словенског порекла. Међу њима је изведених имена више од две трећине (71,67%), 25% самотворних, док је најмање сложених (само 3,33%). То можемо представити следећом табелом.

Табела 8. Структура женских имена словенског порекла

	Број имена	Проценат	Број потврда	Проценат
Сложена	2	3,33%	6	3,19%
Изведена	43	71,67%	159	84,57%
Самотворна	15	25%	23	12,23%

Доминацију изведених женских имена над сложеним и самотворним потврђују и други поменици³³. Такође, у свим поменицима примећујемо и веома мали проценат женских имена која се састоје од две основе. Једино је већа фреквентност сложених имена забележена у Водичничком (18,91%), те донекле и у Дечанском поменику (10,25%). Најзад, проценат самотворних имена је већи у Поменику манастира Грабовац (25%) у односу на све остале поменике (10,81–20,37%).

Табела 9. Однос структуре женских словенских имена према другим поменицима

	Број имена (%)			Број потврда (%)		
	Сложена	Изведена	Самотворна	Сложена	Изведена	Самотворна
Гр	3,33%	71,67%	25%	3,19%	84,57%	12,23%
Деч	10,25%	71,79%	17,94%	3,44%	88,79%	7,75%
Крк	4,16%	77,08%	18,75%	2,02%	87,87%	10,10%
Вод	18,91%	70,27%	10,81%	9,70%	83,49%	6,79%
Тр	7,40%	72,22%	20,37%	6,59%	76,42%	16,98%

32 Вероватно је утицај градске средине допринео повећаном проценту женских имена хришћанског порекла.

33 Подаци према: POLOMAC 2015, 2017, 2019 и POLOMAC, MILOŠEVIĆ 2022.

4.1.1. СЛОЖЕНА ИМЕНА. – Анализа грађе показује да су међу женским именима словенског порекла само два примера сложенице (3,33%): *Станисава* (x4) и *Богдана* (x2).

4.1.2. ИЗВЕДЕНА ИМЕНА. – За разлику од сложених, изведена женска имена словенског порекла знатно су заступљенија у овом поменику (71,67%). Са највише потврда јављају се *Стана* (x22) и *Стоја* (x15), те *Милица* (x8), *Живана* (x7), *Вујана* (x5) и *Станка* (x5). Као и приликом анализе изведених имена у мушком именослову, и сада ћемо пажњу посветити и основама и суфиксима од којих се ова имена састоје.

Најчешће основе су: *вук-* (и *вуј-*): *Вука* (x6), *Вукомана* (x1); *Вуја* (x7), *Вујана* (x5), *Вујка* (x2); *мил-*: *Милана* (x1), *Милица* (x8), *Милка* (x1); *стан-*: *Стана* (x22), *Станка* (x5), *Станојка* (x4); *стој-*: *Стоја* (x15), *Стојана* (x4), *Стојна* (x2); *бож-*: *Божана* (x1), *Божница* (x7); *жив-*: *Живана* (x7), *Живка* (x1) и *језд-*: *Јездана* (x1), *Јездарица* (x1). У по једном имену јављају се основе: *бој-*: *Бојана* (x4); *вид-*: *Вида* (x3); *гвозд-*: *Гвоздана* (x2); *грозд-*: *Гроздана* (x2); *груб-*: *Грубна* (x1); *дан-*: *Данојла* (x2); *дост-*: *Достица* (x1); *ков-*: *Ковјана* (x3); *кос-*: *Коса* (x3); *крас-*: *Красилија* (x1); *љуб-*: *Љубица* (x4); *мил-*: *Милуна* (x1); *миљ-*: *Миљана* (x1); *мир-*: *Мирјана* (x4); *позн-*: *Познана* (x3); *рад-*: *Рада* (x1); *сек-*: *Секуна* (x1); *смиљ-*: *Смиљана* (x2); *смољ-*: *Смољана* (x2); *хојдан-*: *Хојдана*³⁴ (x3); *цвијет-*: *Цвијета* (x4); *чав-*: *Чава* (x5). Име *Неда* (x5) настало је од имена *Недељка*, *Ненадија* (в. GRKOVIĆ 1977: 285).

Два најфреквентнија суфикса за извођење женских словенских имена јесу *-ана* и *-а*. Они су потврђени у следећим именима: *-ана*: *Божана* (x1), *Бојана* (x4), *Вујана* (x5), *Вукомана* (x1), *Гвоздана* (x2), *Гроздана* (x2), *Живана* (x7), *Јездана* (x1), *Милана* (x1), *Миљана* (x1), *Познана* (x2), *Смиљана* (x2), *Смољана* (x2) и *Стојана* (x4); *-а*: *Вида* (x3), *Вуја* (x7), *Вука* (x6), *Коса* (x3), *Неда* (x5), *Рада* (x1), *Стана* (x22), *Стоја* (x15), *Хојдана* (x3), *Цвијета* (x1), *Чава* (x5). Нешто слабију фреквентност показују суфикси: *-ица*: *Божница* (x7), *Достица* (x1), *Јездарица* (x1), *Љубица* (x4), *Милица* (x8); *-ка*: *Вујка* (x2), *Живка* (x1), *Милка* (x1), *Станка* (x5); *-јана*: *Мирјана* (x4), *Ковјана* (x3); *-на*: *Стојна* (x2), *Грубна* (x1); *-уна*: *Милуна* (x1), *Секуна* (x1). У по једном имену можемо наћи два суфикса: *-ојка*: *Станојка* (x4) и *-ојла*: *Данојла* (x2). Посебно издвајамо име *Красилија* (x1), где је суфикс *-ија* додат на изведено мушко име *Красил*.

4.1.3. САМОТВОРНА ИМЕНА. – Ова имена чине 25% укупног броја женских имена словенског порекла. Међу њима највише је оних мотивисаних фитонимима: *Јагода* (x3), *Малина* (x2), *Трњина* (x2), *Вишња* (x1) и *Јаглика* (x1), док мотивисаност зоонимима осликавају примери *Кошута* (x2) и *Куна* (x1). Од описних придева настала су имена *Весела* (x2), *Стамена* (x2) и *Јасна* (x1), док је име *Продана* (x1) настало од трпног придева. Лично име *Сека* (x1) мотивацију налази у називу за сроднички однос. Име *Даница* (x1) мотивисано је називом звезде, а име *Загорка* (x1) називом нижег женског божанства словенског патеона (в. GRKOVIĆ 1977: 254). У имену *Дева* (x2) налазимо атрибут Богородице узет за лично име (в. GRKOVIĆ 1977: 241).

34 Од мушког имена *Хојдан* (в. POLOMAC 2019: 509).

4.2. Женска имена хришћанског порекла

Најфреквентнија женска имена хришћанског порекла јесу: *Јована* (x15), *Манда* (x14), *Мара* (x14), *Аница* (x12), *Марија* (x12), *Анђелија*³⁵ (x10), *Јела* (x8), *Ана* (x7), *Ангелија*³⁶ (x7) и *Сара* (x6). Само ових десет имена чини више од половине укупног броја потврда женских имена хришћанског порекла.

Међу њима налазимо неколико библијских: *Марија* (x12), *Ана* (x7), *Сара* (x6), *Марта* (x4) и *Ева* (x3), односно календарских имена: *Анастасија* (x3), *Јагета* (x3), *Јевросима* (x2), *Ксенија* (x2), *Доронтија* (x1), *Доротија* (x1), *Јевлођија* (x1), *Јерина* (x1), *Јефимија* (x1), *Марина* (x1), *Полексија* (x1) и *Сенија* (x1).

Највише имена је настало додавањем суфикса *-а* на основу која потиче од мушког имена хришћанског порекла (према GRKOVIĆ 1977): *Јована*³⁷ (x15) (према *Јован*), *Романа* (x3) (према *Роман*), *Теодора* (x3) (према *Теодор*), *Ивана* (x2) (према *Иван*), *Михаила* (x2) (према *Михаило*), *Петра* (x2) (према *Петар*), *Гаврила* (x1) (према *Гаврило*), *Ђеорђија*³⁸ (x1) (вероватно према *Ђеорђије*), *Кирила* (x1) (према *Кирил*), *Михата* (x1) (вероватно према *Михат*), *Стевана* (x1) (према *Стеван*), *Степана* (x1) (према *Степан*), *Теовила* (x1) (према *Теофил*, *ф>в*), *Теодесија*³⁹ (x1) (према *Теодосије*), *Тодора* (x1) (према *Теодор*). Осим најфреквентнијег суфикса *-а* јављају се и суфикси: *-ија*: *Тодорија* (x1) (од *Тодор*), *Јевромија* (x1) (вероватно од *Јеврем*), *Михаилија* (x1) (према *Михаило*), *Степанија* (x3) (према *Стефан*, *ф>в*); *-ка*: *Јованка* (x4) (према *Јован*); *-инка*: *Илинка* (x1) (према *Илија*).

Као и код мушких имена, и овде запажамо присуство хибридних твореница. Најпродуктивније основе су: *јел-* (од *Јелена*): *Јела* (x8), *Јелица* (x3), *Јелика* (x2); *мар-* (од *Марија*): *Мара* (x14), *Марица* (x2), *Марка* (x2); *ан-* (од *Ана*): *Аница* (x12), *Анока* (x2) и *инђ-* (*инг-*) (од *Инђелија*): *Инђија*⁴⁰ (x2), *Ингија*⁴¹ (x1), *Инђа* (x1). Овоме додајемо и имена: *Манда* (x14), *Јања* (x6), *Јана* (x5), *Ката* (x4), *Јовка* (x2), *Алинка* (x1), *Анђа* (x1), *Ђермка* (x1), *Ђурђија* (x1), *Иваница* (x1), *Јанка* (x1), *Јефра* (x1), *Канђа* (x2) и *Кондија* (x1). Највећом продуктивношћу одликује се хипокористички суфикс *-а*: *Манда* (x14), *Мара* (x14), *Јела* (x8), *Ката* (x4), *Канђа* (x2), *Анђа* (x1), *Инђа* (x1), *Јефра* (x1). Нешто слабије се јављају суфикси: *-ица*: *Аница* (x12), *Јелица* (x3), *Марица* (x2), *Иваница* (x1); *-ка*: *Јовка* (x2), *Марка* (x2), *Алинка* (x1), *Ђермка* (x1), *Јанка* (x1); *-ија*: *Инђија* (x2), *Ђурђија* (x1), *Кондија* (x1); *-ика*: *Јелика* (x2); *-о(ј)ка*: *Анока*⁴² (x2).

Неколико имена јавља се у више различитих варијанти: *Доронтија* (x1) и *Доротија* (x1), *Инђија* (x2) и *Ингија* (x1), *Јана* (x5) и *Јања* (x6), *Јована* (x15) и *Јовања* (x1), *Ксенија* (x2) и *Сенија* (x1), *Стевана* (x1) и *Степана* (x1), *Теодора* (x3) и

35 анѣлѣію 35v, 36r, 38r, 45r, 72v, 84v, анѣлѣію 46v.

36 ангѣлію 30r, 33r, 58r, 71v, 78v, 99v, 100r.

37 Вероватно и *Јовања* (x1).

38 Овог имена нема код М. Грковић (1977).

39 Уп. *Теодосија* (GRKOVIĆ 1977: 313).

40 инђію 49r.

41 ингѣію 27v.

42 Женско име *Анока* (x2) може бити изведено додавањем суфикса *-ока* на хришћанску основу *Ан(а)*, или се тумачи као варијанта имена *Анојка*, које је даље настало спајањем основе *Ан(а)* и суфикса *-ојка* (в. GRKOVIĆ 1977: 219).

Тодора (x1).

4.3. Женска имена осталог порекла

У ову групу сврстаћемо женска имена која су у наш именослов ушла страним утицајем, која могу бити и словенског и несловенског порекла.

Слично као код мушких имена, и међу женским именима страног порекла највише је оних из грчког језика: *Деспина* (x5), *Деспиња* (x1), *Иконија* (x3), *Маргарита* (x1), *Маргита* (x1) и *Теована*⁴³ (x1). Посебно истичемо име *Деспинија* (x1) којег нема код Милице Грковић (1977), а које је вероватно изведено од имена *Деспина* додавањем суфикса *-ија*. Неколико имена која су у наш именослов ушла посредством страног утицаја мотивисано је фитонимима: *Ружица* (x20), *Давина* (x2), *Љиљана* (x2), *Калина* (x1) и *Неранџа* (x1). Женска имена *Угрина* (x3) и *Гркиња* (x1) мотивисана су етронимом, а вероватно и *Латинка*⁴⁴ (x4). Име *Росанда* (x1) представља варијанту имена *Роксанда* (x4), које се даље тумачи као варијанта имена *Роксандра*, насталог укрштањем имена *Александра* и *Роксана*⁴⁵ (в. GRKOVIĆ 1977: 300). Посебну пажњу посветићемо и именима *Винка* (x2) и *Разумена* (x1). Име *Винка* (x2) женски је облик према мушком хришћанском имену *Винко*, или изведено додавањем суфикса *-ка* на основу *Вин(а)*, која даље може потицати од грчког имена *Давина* (в. GRKOVIĆ 1977: 231). Име *Разумена* (x1) настало је према изведеном мушком имену *Разумен* (в. GRKOVIĆ 1977: 297), чија је основа тумачена двојако: Томо Маретић је доводи у везу са именицом *разум*, а може бити и име хришћанског светитеља (в. GRKOVIĆ 1977: 168). Име *Калила* (x1) највероватније представља варијанту имена *Калина*.

5. Имена која могу бити и мушка и женска

Укупно је 35 личних имена која Милица Грковић у *Речнику личних имена код Срба* (1977) тумачи двојако⁴⁶, а махом је реч о хипокористцима. Међу тим именима само за две потврде у нашем корпусу можемо са сигурношћу тврдити да су мушка имена, с обзиром на то да поред имена стоји податак да је реч о презвитерима: *Мила* (милы 22v) и *Цвета* (цветѣ 23r). Међу њима, словенског порекла је 16 имена (39 потврда): *Боја* (x1), *Вујина* (x2), *Вујица* (x4), *Даба* (x2), *Душана* (x1), *Мила* (x6), *Милија* (x4), *Мирка* (x2), *Прода* (x2), *Радона* (x1), *Руса* (x2), *Срдија* (x2), *Стојица* (x2), *Стока* (x1), *Цвета* (x4), *Цвеја* (x3). Хришћанско порекло има 13 имена (40 потврда): *Васа* (x1), *Ђука* (x9), *Евгенија* (x1), *Ива* (x2), *Јевра* (x1), *Лаза* (x11),

43 У GRKOVIĆ 1977: 313 забележен је само облик *Теофана*, а у примеру *Теована* (x1) имамо фонетску варијацију.

44 Милица Грковић (в. 1977: 270) пише да је име *Латинка* можда настало од етронима, а можда је мотивисано и називом цвећа.

45 *Роксана* је било име жене Александра Великог, док је име *Александра* хришћанског порекла (в. GRKOVIĆ 1977: 299).

46 У Поменику манастира Градовац забележено је још имена која Милица Грковић тумачи и као мушка и као женска. Међутим, њих смо успели да разврстамо служећи се радовима „Женска имена у поменику манастира Св. Тројице код Пљеваља (XVI век)” (2019) и „Мушка имена у поменику манастира Св. Тројице (Пљевља, XVI век)” (2022), будући да у поменику манастира Св. Тројице постоје поменичке формуле на основу којих се мушка и женска имена могу јасно диференцирати (в. POLOMAC 2019: 506). У овом пасусу издвајамо само имена која нисмо пронашли у поменутих радовима, те која су у њима тумачена и као мушка и као женска.

Наста (x1), *Пава* (x7), *Павлија* (x1), *Савица* (x2), *Томка* (x2), *Тира* (x1), *Христа* (x1). Осталог порекла је 6 имена (10 потврда): *Дока* (x3), *Круна* (x1), *Лика* (x2), *Нака* (x1), *Нина* (x1), *Пана* (x2).

6. Презимена

У Поменику манастира Грабовац налазимо и три антропономастичке јединице које можемо сврстати у категорију патронима: *Вујчетић* (x1), *Димитровић* (x1) и *Монастирлија* (x1). Презиме *Вујчетић* (x1) настало је од личног имена *Вујчета* (MIHAJLOVIĆ 2002: 194), док, по истом начину творбе, презиме *Димитровић* (x1) доводимо у везу са именом *Димитрије*. У презимену *Монастирлија* (x1) налазимо лексему *монастир*, тј. *манастир*, док турски суфикс *-лија* упућује на то да је особа која је носила ово презиме припадала манастиру (уп. RADIĆ 1999).

7. Имена у млађим записима

Како је раније напоменуто, у анализираном поменику осим записа из седамнаестог века можемо пронаћи и млађе записе, у којима махом рашчитавамо имена присутна и у остатку поменика, односно раније посведочена имена, те смо их због тога анализирали заједно са именима из старијег записа. Међутим, дванаест имена се јавља само у млађим записима, а њихове потврде не можемо наћи ни у *Речнику личних имена код Срба*. У питању су следећа имена: *Малачен* (x1) (малаченa, 31v), *Буна* (x1) (вѣнѣ, 32v), *Јађелија* (x2) (јађелию, 34v, 35r), *Мерза* (x1) (мерзѣ, 37r), *Креста* (x2) (крестѣ, 46v, 67r), *Ђуричка* (x1) (ђѣричкѣ, 68v), *Вијат* (x1) (виата, 70v), *Тамана* (x1) (ѣаманѣ, 76v), *Маријенија* (x1) (мариеню, 82v), *Периштера* (x1) (периштерѣ, 82v), *Трума* (x1) (трѣмѣ, 83r) и *Тимосава* (x1) (ѣимсави, 115r).

Име *Малачен* (x1) може представљати изведено име словенског порекла: основа *мал(и)* + сложени суфикс (*-ач-ен*) (уп. *Мален*, *Малеч*), а име *Маријенија* (x1) може бити изведено од хришћанског имена *Марија*. Женско име *Тимосава* (x1) можемо протумачити као сложено име које се састоји од основе *Тим(а)* хришћанског порекла (од хришћанског имена *Јефтимија*, в. GRKOVIĆ 1977: 313) и словенске основе *сав(а)*, док име *Јађелија* (x1) највероватније представља варијанту имена *Анђелија*. Име *Ђуричка* (x1) највероватније је хришћанског порекла. Име *Буна* (x1) можемо довести у везу са именом *Вунко* (в. GRKOVIĆ 1977: 61), а име *Тамана* (x1) са именом *Таманија* (в. GRKOVIĆ 1977: 312). Име *Креста* (x2) може потицати од имена *Кресимир*, *Кресић*, *Кресоје* (в. GRKOVIĆ 1977: 114), али, будући да су у питању записи из XVIII века, када је био приметан руски утицај у писању, не искључујемо могућност и да је у питању име *Крста*⁴⁷. Слично је и са именом *Мерза* (x1): можемо га тумачити као облик *Мрза* (хипокористик од словенског имена *Мрзан*).

8. Закључне напомене

Како је спроведено истраживање показало, систем личних имена која се налазе у Поменику манастира Грабовац из XVII века не одступа у већој мери од стања у другим поменицима (Водичнички поменик, Дечански поменик, Поменик манастира Св. Тројице код Пљеваља, Поменик манастира Крке). Једина значајнија

47 У облику *Креста* (x2) примећујемо одсуство вокалног *р*, што представља једну од основних фонетских особина рускословенског језика (в. MILANOVIĆ 2004: 81).

разлика односи се на постојање већег процента женских имена хришћанског порекла у односу на све остале поменике са којима смо вршили поређење. Осим тога, у овом поменику пронашли смо и имена која до сада нису забележена или су ретка: *Бегоје, Вукич, Достича, Јевромија, Јовања, Калила, Рока, Секуна, Сума, Сумина, Фидоје*. У млађим записима налазимо следеће примере, за које претпостављамо да су такође имена: *Вијат, Вуна, Буричка, Јађелија, Креста, Малачен, Маријенија, Мерза, Периштера, Тамана, Тимосава и Трума*. Приликом тумачења оваквих имена не искључујемо и могућност да је реч о грешкама писара, будући да је реч о изолованим потврдама. Неке од језичких одлика пронађених у облицима имена могу бити показатељи дијалекатских одлика српских говора у Мађарској у XVII веку (због млађих записа и у XVIII веку): супституција сугласника /ф/ са /в/ и /п/ (*Стефан, Стеван, Степан; Јосиф, Јосив, Јосип; Филип, Вилип; Стефана, Стевана*), супституција сугласника /х/ са /ј/ (*Михал, Мијал*), али и чување сугласника /х/ (*Христифор, Христофор, Хојдана*, а чак се јавља и тамо где му по етимологији није место: *хаврама* 56v, *храдоуика* 35v, *ханастасиу* 31v), те постојање ијекавизама (*Грубеша, Грубјеша*). Сви наведени резултати указују на то да је потребно већу пажњу посветити антропонимији Срба на територији данашње Мађарске, односно да је неопходно наставити проучавање имена забележених и у осталим старим српским поменицима.

Цитирана литература

- ČAMPRAГ 1957: ČAMPRAГ, Stevan. „Manastir Grabovac u Mađarskoj”. *Zbornik Matice srpske za društvene nauke*, br. 17 (1957): str. 130–149. [orig.] ЧАМПРАГ, Стеван. Манастир Грабовач у Мађарској. *Зборник Матице српске за друштвене науке*, бр. 17 (1957): стр. 130–149.
- GRBIĆ 2015: GRBIĆ, Dušica. „O uređenju i obradi Biblioteke Manastira Grabovca u Sentandrejskoj riznici”. *Godišnjak Biblioteke Matice srpske za 2014* (2015): str. 51–58. [orig.] ГРБИЋ, Душица. „О уређењу и обради Библиотеке Манастира Грабовца у Сентандрејској ризници”. *Годишњак Библиотеке Матице српске за 2014* (2015): стр. 51–58.
- GRKOVIĆ 1977: GRKOVIĆ, Milica. *Rečnik ličnih imena kod Srba*. Beograd: Vuk Karadžić, 1977. [orig.] ГРКОВИЋ, Милица. *Речник личних имена код Срба*. Београд: Вук Караџић, 1977.
- GRKOVIĆ 1983: GRKOVIĆ, Milica. *Imena u Dečanskim hrisovuljama*. Novi Sad: Institut za južnoslovenske jezike Filozofskog fakulteta, 1983. [orig.] ГРКОВИЋ, Милица. *Имена у Дечанским хрисовуљама*. Нови Сад: Институт за јужнословенске језике Филозофског факултета, 1983.
- ILIĆ 2009: ILIĆ, Marija. „Dinamika jezičke i socijalne promene: o manjinskim jezicima u Mađarskoj s posebnim osvrtom na srpski jezik”. *Južnoslovenski filolog*, LXV (2009): str. 331–357. [orig.] ИЛИЋ, Марија. „Динамика језичке и социјалне промене: о мањинским језицима у Мађарској с посебним освртом на српски језик”. *Јужнословенски филолог*, LXV (2009): стр. 331–357.
- LOMA 2005: LOMA, Aleksandar. „Na imenoslovnim vrelima II: Osvrt na nova izdanja starosrpskih izvora”. *Onomatološki prilozi*, br. 18 (2005): str. 457–471. [orig.] ЛОМА, Александар. „На именословним врелима II: Осврт на нова издања старосрпских

- извора”. *Ономатолошки прилози*, бр. 18 (2005): стр. 457–471.
- MIHAJLOVIĆ 2002: MIHAJLOVIĆ, Velimir. *Srpski prezimenik*. Novi Sad: Aurora, 2002. [orig.] МИХАЈЛОВИЋ, Велимир. *Српски презименик*. Нови Сад: Аурора, 2002.
- MILANOVIĆ 2004: MILANOVIĆ, Aleksandar. *Kratka istorija srpskog književnog jezika*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2004. [orig.] МИЛАНОВИЋ, Александар. *Кратка историја српског књижевног језика*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2004.
- NOVAKOVIĆ 1875: NOVAKOVIĆ, Stojan. *Srpski pomenici XV–XVIII veka*. Beograd, Državna štamparija, 1875. [orig.] НОВАКОВИЋ, Стојан. *Српски поменици XV–XVIII века*. Београд: Државна штампарија, 1875.
- POLOMAC 2015: POLOMAC, Vladimir. „Antroponimija Vodičничког pomenika (Skopska Crna Gora, XVI vek)”. u: Kovačević, Miloš. Polomac, Vladimir (ur.). *Putevima srpskih idioma: zbornik u čast prof. Radivoju Mladenoviću povodom 65. rođendana*. Kragujevac: FILUM, 2015: str. 341–350. [orig.] ПОЛОМАЦ, Владимир. „Антропонимија Водичничког поменика (Скопска Црна Гора, XVI век)”. у: Ковачевић, Милош, Поломац, Владимир (ур.). *Путевима српских идиома: зборник у част проф. Радивоју Младеновићу поводом 65. рођендана*. Крагујевац: ФИЛУМ, 2015: стр. 341–350.
- POLOMAC 2017: POLOMAC, Vladimir. „Iz antroponimije Dečanskog pomenika (XVI vek)”. *Nasleđe: časopis za književnost, umetnost i kulturu*, br. 38 (2017): str. 111–123. [orig.] ПОЛОМАЦ, Владимир. „Из антропонимије Дечанског поменика (XVI век)”. *Наслеђе: часопис за књижевност, уметност и културу*, бр. 38 (2017): стр. 111–123.
- POLOMAC 2019: POLOMAC, Vladimir. „Ženska imena u pomeniku manastira Sv. Trojice kod Pljevalja (XVI vek)”. u: Stojanović, Jelica (ur.). *Srpsko jezičko i književno nasljeđe na prostoru današnje Crne Gore. Srpski jezik i književnost danas*. Podgorica: Matice srpska – Društvo članova u Crnoj Gori, 2019: str. 505–513. [orig.] ПОЛОМАЦ, Владимир. „Женска имена у поменику манастира Св. Тројице код Пљеваља (XVI век)”. у Стојановић, Јелица (ур.). *Српско језичко и књижевно наслеђе на простору данашње Црне Горе. Српски језик и књижевност данас*. Подгорица: Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори, 2019: стр. 505–513.
- POLOMAC 2022: POLOMAC, Vladimir. „Muška imena u pomeniku manastira Sv. Trojice (Pljevlja, XVI vek)”. *Crkvene studije*, god. 19 (2022): str. 513–527. [orig.] ПОЛОМАЦ, Владимир. „Мушка имена у поменику манастира Св. Тројице (Пљевља, XVI век)”. *Црквене студије*, год. 19 (2022): стр. 513–527.
- POLOMAC, MILOŠEVIĆ 2022: POLOMAC, Vladimir, MILOŠEVIĆ, Marko. „Lična imena u pomeniku manastira Krke”. *Prilozi proučavanju jezika*, br. 53 (2022): str. 5–31. [orig.] ПОЛОМАЦ, Владимир, МИЛОШЕВИЋ, Марко. „Лична имена у поменику манастира Крке”. *Прилози проучавању језика*, бр. 53 (2022): стр. 5–31.
- PUZOVIĆ 2021: PUZOVIĆ, Ljiljana. „Knjige za upisivanje crkvenih priloga iz Biblioteke Srpske pravoslavne eparhije budimske u Sentandreji”. *Arheografski prilozi*, br. 43 (2021): str. 27–80. [orig.] ПУЗОВИЋ, Љиљана. „Књиге записивање црквених прилога из Библиотеке Српске православне епархије будимске у Сентандреји”. *Археографски прилози*, бр. 43 (2021): стр. 27–80.

- RADIĆ 1999: RADIĆ, Prvoslav. „Sufiks -lija u građenju imena stanovnika od imena mesta ili oblasti”. *Južnoslovenski filolog*, br. 55 (1999): str. 47–66. [orig.] РАДИЋ, Првослав. „Суфикс -лија у грађењу имена становника од имена места или области”. *Јужнословенски филолог*, бр. 55 (1999): 47–66.
- RADIĆ 2020: RADIĆ, Jovanka. „Iz onomastike kod Srba u Mađarskoj”. *Onomatološki prilozi*, knj. XXVII (2020): str. 49–57. [orig.] РАДИЋ, Јованка. „Из ономастике код Срба у Мађарској”. *Ономатолошки прилози*, књ. XXVII (2020): стр. 49–57.
- SINDIK, GROZDANOVIĆ PAJIĆ i dr. 1991: SINDIK, Nadežda R., GROZDANOVIĆ PAJIĆ, Miroslava, MANO ZISI, Katarina. *Opis rukopisa i starih štampanih knjiga Biblioteke Srpske pravoslavne eparhije budimske u Sentandreji*. Beograd: Narodna biblioteka Srbije, Novi Sad: Biblioteka Matice srpske, 1991. [orig.] СИНДИК, Надежда Р., ГРОЗДАНОВИЋ ПАЈИЋ, Мирослава, МАНО ЗИСИ, Катарина. *Опис рукописа и старих штампаних књига Библиотеке Српске православне епархије будимске у Сентандреји*. Београд: Народна библиотека Србије, Нови Сад: Библиотека Матице српске, 1991.

Tamara Minić

PERSONAL NAMES IN THE COMMEMORATIVE BOOK OF THE GRABOVAC MONASTERY (17TH CENTURY)

Summary

In this paper we discussed about the origin and structure of secular personal names recorded in the 17th century in the Commemorative Book of the Grabovac Monastery. The most important features of the system of personal names of this commemorative book correspond to the image of secular personal names in other, previously examined registers (Vodičnički pomenik, Commemorative Book of the Dečani Monastery, Commemorative Book of the Monastery of the Holy Trinity near Pljevlja, Commemorative Book of the Krka Monastery). The recorded anthroponymic structure also shows some features of the Serbian language in the 17th (and 18th) century in the territory of today's Hungary: the fate of the voice /h/, the replacement of the consonant /f/ with the consonants /v/ and /p/. In this commemorative book we also find several rare or unrecorded names.

Keywords: onomastics, anthroponimy, old Serbian commemorative books, Grabovac Monastery, Hungary, 17th century